

Motion till riksdagen 2010/11: MJ258

av **Andreas Norlén och Jan R Andersson (M)**

Ansvar för historiska miljöskador

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av miljöbalkens regler vad gäller ansvar för historiska miljöskador.

Motivering

Principen att den som förorenar miljön även ansvarar för att städa upp är en bärande och självklar del av vår miljölagstiftning. Ingen ska kunna fly sitt miljöansvar. Ett exempel på detta är att de bensinbolag som under årtal kontaminerat mark i anslutning till egna anläggningar efter avslutad verksamhet ska ansvara för sanering och återställande av miljön till dess ursprungliga värden. Ansvaret för avhjälpan av förorenings-skador och allvarliga miljöskador regleras i miljöbalken 10 kap. Där framgår att det i första hand är verksamhetsutövaren eller verksamhetsutövarna som ska svara för saneringsarbetet och i andra hand – om det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta arbetet – fastighetsägaren.

Dessa regler har dock i flera fall fått konsekvenser som inte kunnat förutses eller misstänkas av nya ägare till företag som för länge sedan bedrev miljöfarlig verksamhet. Ett sådant exempel är det företag på Gotland som köpte ett bolag som tidigare sysslat med tvätterverksamhet och nu, fem ägare och 20 år senare, tvingas bära dryga kostnader för en provtagningsplan avseende mark där tvätterverksamheten för länge sedan bedrevs. Det tidigare tvätteribolaget äger idag inte ens marken och bedriver sedan länge inte tvätterverksamhet. Det enda som gör att ansvaret för att eventuellt ha kontaminerat marken kan åläggas bolaget och dess nya ägarföretag är att bolaget har kvar samma organisationsnummer som tvätteribolaget hade.

Om provtagningsarna visar att marken behöver saneras kommer även denna kostnad att läggas på den nuvarande företagaren som med största sannolikhet

Fel! Okänt namn på

därmed kommer att tvingas stänga igen sin verksamhet på grund av att medel saknas för denna betydande kostnad.

I Östergötland uppdagades för några år sedan ett liknande fall, men där handlade det om ett bolag som för länge sedan bedrivit miljöskadlig tillverkning och där bolagets/organisationsnumrets nya innehavare plötsligt stod inför omfattande saneringskrav.

I såväl Gotlandsfallet som det östgötska fallet hade bolagens nya ägare lika gärna kunnat registrera helt nya aktiebolag att lägga in den nu aktuella verksamheten i. Att de i stället valde att överta ett befintligt bolag/organisationsnummer var mer eller mindre en tillfällighet.

Vår mening är inte att undanta företagare ansvaret för skadlig miljöpåverkan gentemot kommande generationer. Dock visar flera exempel på att lagen såsom den är utformad idag kan få oväntade och oöverblickbara konsekvenser för företag som är helt utan skuld till miljöskadan.

Miljöbalken 10 kap. 6 § lyder som följer: ”Om flera verksamhetsutövare är ansvariga enligt 2 §, skall de svara solidariskt i den utsträckning inte annat följer av att ansvaret är begränsat enligt 4 eller 5 §. En verksamhetsutövare som visar att verksamhetsutövarens bidrag till miljöskadan är så obetydligt att det inte ensamt motiverar något avhjälpande skall dock ansvara endast för den del som motsvarar bidraget.” Detta innebär att om flera företag har varit delaktiga i att orsaka miljöskadan ska de svara solidariskt för skadan, oavsett vad var och en har orsakat, om inte något av företagen bidragit till skadan i så obetydlig mån att det vore orimligt att lägga lika stort ansvar på det företaget som på övriga företag. Denna undantagsbestämmelse är inte tillämplig i de ovan nämnda exemplen, eftersom paragrafen tar sikte på verksamhetsutövare, inte på ägare, och i exemplen är verksamhetsutövaren densamma eftersom organisationsnumret är detsamma. Däremot är verksamhetsutövarens ägare någon helt annan än den som var ägare när miljöskadan förorsakades och den nya ägaren hade små möjligheter att veta att bolaget tidigare hade förorsakat miljöskador.

En översyn bör göras av miljöbalken 10 kap. exempelvis med inriktningen att, med 6 § som förebild, skapa en möjlighet att, efter en skälighetsbedömning, från avhjälpningsansvar undanta företag vars ”miljöskulder” uppkom för länge sedan, om de har helt andra ägare än när miljöskadorna uppkom och om de nuvarande ägarna vid sitt förvärv av företaget varken insåg eller borde ha insett att ett ansvar för miljöskador skulle kunna föreligga. En sådan undantagsbestämmelse får självklart inte öppna en möjlighet för oseriösa företagare att smita ifrån sitt miljöansvar och måste därför utformas med stor noggrannhet.

Stockholm den 19 oktober 2010

Andreas Norlén (M)

Jan R Andersson (M)